

INAUGURACIÓ DE LES JORNADES SOBRE EL PAPER DE LA SOCIETAT CIVIL, EL CONFLICTE DE L'ORIENT MITJÀ I LES OPCIONS PER A UN FUTUR DE PAU

Palau del Parlament, 11 d'abril de 2007

Moltes gràcies, senyor Pons, per les seves paraules. I si m'ho permeten unes breus reflexions per acabar aquest primer acte.

Les jornades que avui comencen, n'estic segur, seran molt profitoses i esdevindran una contribució important que reforçarà la via del diàleg i de la raó en el procés de pau del conflicte de l'Orient Mitjà. La trobada entre representants de diverses organitzacions no governamentals i membres de la societat civil dels diversos països de la regió preocupats per la recerca de solucions de pau al conflicte generarà noves idees per al debat, noves perspectives i noves propostes que han de contribuir a impulsar el procés de pau, en un carreró sense sortida des de fa massa anys.

“L'augment del nivell de vida”, “El desenvolupament econòmic i social dels països de la regió” o “L'educació i la cultura com a factors de pau i progrés” són alguns dels epígrafs sota els quals es produirà aquest debat necessari, sobretot perquè està orientat a la societat civil.

Per sort, la ciutadania cada dia està més sensibilitzada a trobar vies alternatives a les armes, a l'horror i a la destrucció que generen totes les guerres. Qualsevol guerra, per preventiva que sigui, per quirúrgica que sigui, per pocs danys col·laterals que vulgui causar, no deixa mai guanyadors. Qualsevol guerra el que deixa són víctimes. I no solament em refereixo als

morts. Penso en les persones mutilades, en els ferits, en les famílies destrossades, en les persones que d'una o altra manera veuran la seva vida marcada per sempre més.

La gran esperança de la humanitat és el moviment social pel diàleg i per l'acord en els processos de pau, la participació de la ciutadania en la reconciliació entre els pobles. La violència cada dia és més inacceptable per les nostres societats, i aquest fet ens dóna l'empenta i la validesa necessàries per mirar endavant amb més confiança.

Malgrat que pugui pecar d'ingenu, em sumo a la idea que la solució de cada conflicte existeix. Només cal posar-se d'acord respecte al procés necessari que cal obrir. El camí cap a la pau és llarg i dur, és un camí complex en què el més important és la voluntat. Si hi ha voluntat, i si aquesta voluntat no falla i és ferma i constant en el temps, sempre s'acaba arribant a bon port. Es pot trigar més o es pot trigar menys en el viatge, però finalment s'arriba a port.

No obstant això, la realitat del dia a dia és la que és. Una dada que ens situa mentalment sobre la despesa militar en el món: segons el darrer anuari del Worldwatch Institute, *Signes vitals 2006-2007. Les tendències que configuren el nostre futur*, l'any 2004 per cada dòlar de les Nacions Unides destinat a processos de pacificació se'n van gastar dos-cents en despesa militar. Em sembla que podem afirmar que si no canvia aquest ordre mundial no hi ha sortida. Mentre els països no tinguin clares quines han de ser les prioritats mundials pel que fa a la inversió, i això vol dir inversió social en educació i salut entre altres per davant de la despesa en conflictes armats, les societats no avançaran cap al benestar i la convivència.

No seré excessivament pessimista en aquest discurs, perquè la meua opinió és que hi ha alguns indicadors per a l'esperança. Si comparem el nombre de conflictes armats i guerres en el món dels darrers quinze anys, podem constatar una tendència minvant: el 1993 hi havia seixanta-dos focus de conflictes violents arreu del món, i el 2005, trenta-nou. En són molts, encara

són massa, però en són menys que fa uns anys. És allò de veure el got mig ple o mig buit. Penso que hem de fer l'esforç d'intentar veure'l mig ple.

En el marc d'aquesta trobada és indispensable sumar-se a les veus, com la del senyor Mayor Zaragoza, que reivindiquen una democràcia planetària amb unes Nacions Unides profundament reformades i reforçades. Les Nacions Unides són l'únic fòrum realment internacional en què es respecta la igualtat legal de tots els països, incloent-hi els del sud. És evident, però, que aquí també ens trobem en una crisi de fons, una crisi en l'estructura de presa de decisions, en els deutes econòmics dels països, en els drets de veto que bloquegen moltíssimes decisions. En definitiva, una crisi de fons que en minva l'autoritat. Les Nacions Unides haurien de ser retornades a la seva posició d'influència política inicial i també a la seva autoritat moral per desafiar l'actual abús de poder d'alguns països i donar suport al dret de tots els pobles a una vida digna. Han d'esdevenir més democràtiques i molt més representatives, s'han d'adaptar a un ordre mundial nou i han de guanyar en transparència i representació de la comunitat internacional.

En altres paraules, el que cal garantir és la governabilitat democràtica de la globalització per resoldre els problemes amb incidències globals: el medi ambient, la sanitat, la pobresa, les guerres, les migracions massives..., problemes als quals cal fer front en cada país, en cada ciutat, però que necessiten mesures mundials que només des d'organitzacions com les Nacions Unides podem portar a terme.

Per promoure un desenvolupament solidari més equitatiu i respectuós amb la diversitat cultural i dels pobles, per encaminar-nos a la recerca de la pau o la seguretat mundial, ens calen unes Nacions Unides posades al dia. I encara hi podríem afegir un altre repte: la creació de mecanismes de representació directa i de participació dels ciutadans del món i de les organitzacions de la societat civil en els processos de decisió global. La reforma de l'ONU serà un pas de gegant, però no suficient. Necessitem també una nova cultura de

gestionar les diferències del dia a dia, una nova cultura de pau. I encara més: necessitem creure-hi, confiar que és possible una nova manera de relacionar-nos, de superar les dificultats i les opinions contraposades.

La cultura ens dóna aquesta capacitat de configurar i transformar les nostres relacions humanes. És nostra la responsabilitat de promoure una societat i una cultura en què els conflictes els regulem per mitjans pacífics o amb la força destructora de les armes. Som nosaltres qui decidim si volem gaudir d'una societat en què la pau sigui un dels elements essencials en la comunicació dels homes. Els demano, per tant, que tots i cadascun de nosaltres, des de les nostres responsabilitats, tothom, treballi de manera decidida per una cultura de pau. Aquesta és una de les assignatures pendents més importants que té la humanitat avui.

L'investigador i expert en temes de pau John Paul Lederach fa referència a la cultura de pau i al que ell defineix com a "pautes d'imaginació moral per a una resolució no violenta dels conflictes". Diu: "En primer lloc, la capacitat d'imaginar-se les relacions amb els altres, l'enemic inclòs; en segon lloc, la capacitat d'imaginar-se la complexitat com una amiga, no com una enemiga; en tercer lloc, la imaginació que diu que els éssers humans sempre som capaços de dur a terme actes creatius, i en quart lloc la capacitat de risc."

Fem, doncs, aquesta passa envers el risc. Siguem valents i apostem per la creativitat i les solucions dialogades per trobar sortides negociades als conflictes, sortides en què el diàleg, l'empatia i la confiança seran companys de viatge fins al final del camí, fins a un món en pau.

Sóc conscient que he plantejat molts dubtes, possiblement massa dubtes. Confio que si bé difícilment en traurem respostes serviran per posar sobre la taula determinades qüestions, serviran per reflexionar i per enriquir el pensament d'aquesta societat en què vivim, que té tants reptes per endavant.

Moltes gràcies i que facin vostès molt bona feina.